

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Ганета Минкова Минкова;
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“,
ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО ПРИ БАН;
Административно право и процес (Финансово право)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, в професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Административно право и административен процес“ в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3202/28.11. 2022 г. на заместник-ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Сюлейман Халимов Башов**
Тема на дисертационния труд: **Правен режим на надзора върху банковата дейност**

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Сюлейман Халимов Башов се е обучавал по докторска програма към катедра „Публичноправни науки“ при Юридически факултет на УНСС по научна специалност „Административно право и административен процес“ съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 1477/30.06.2020 г. Обучението е осъществено в редовна форма, считано от юни 2020 г.

Сюлейман Халимов Башов е роден на 5 юни 1994 г. През 2018 г. завършва специалност „Право“ в Юридическия факултет на УНСС, като се дипломира с грамота за отличен успех. През септември 2019 г. полага успешно теоретико-практическия изпит в Министерството на правосъдието.

От 2019 г. започва работа като юрисконсулт, при което натрупва опит в Търговското и Административното право.

От академичната 2021/2022 г. води семинарни занятия като хоноруван преподавател по Административно право на студенти юристи от Юридическия факултет на УНСС.

През 2021 г. г-н Башов получава отличието „Докторант на годината“ на УНСС, което се връчва от Студентския съвет на УНСС. Той е положил всички изпити по индивидуалния учебен план с отлична оценка.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд съдържа 305 страници, включително съдържание, използвани съкращения и източници. Сред източниците има както научни трудове както на български, така и на чужди автори. Също така са посочени редица съдебни актове. Цитиранията под линия са 393. Може да се направи заключение, че използваните източници показват добра осведоменост на дисертанта по проблематиката на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа въведение, пет глави с раздели и параграфи, заключение. В практиката е утвърдено разбирането, че един дисертационен труд трябва да съдържа между три и пет глави. Настоящата дисертация отговаря на тези изисквания. Първата глава е озаглавена „Банковият надзор в системата на обективното право“. Тази глава заедно с втората, която носи заглавието „Банковият надзор като вид юридически контрол“, имат най-голямо теоретично значение в рамките на дисертационния труд. Третата глава „Банковият надзор като компетентност“ е посветена на надзорната функция върху банковата дейност. В четвъртата глава „Банковият надзор като правно отношение и правно производство“ надзорът се характеризира чрез типични юридически категории. В третата и четвъртата глави се анализира действащата правна уредба и се правят предложения за нейното усъвършенстване. Коментират се и редица съдебни актове. В последната глава „Разграничение на банковия надзор от други правни фигури“ се прави съпоставка с близки институти. В заключението са формулирани изводите, направени въз основа на проведеното научно изследване.

При справка в регистъра за академичния състав и защитените дисертационни трудове на НАЦИД, посетен на 4 януари 2023 г., чрез ключови думи „банкова дейност“ не са откриват резултати. При справка в електронния каталог на Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“, посетен на 4 януари 2023 г., чрез ключови думи „банкова дейност“ и „надзор на банковата дейност“ не се намират резултати. Трябва обаче да се отбележи, че не се откриват резултати и за издания през 1996 г. труд на проф. Валери Димитров „Въведение в банковото право. Търговската банкова дейност и нейната публичноправна уредба“, поради което трябва да се отчете наличието на празнини в посочените информационни системи. В увода на дисертационния труд дисертантът добросъвестно цитира разработки на различни учени-юристи, които засягат отделни аспекти на темата за надзора върху банковата дейност. Това показва, че той е запознат с постигнатото до момента в изследваната материята. Като цяло може да бъде направен изводът, че липсва цялостно научно изследване на темата, което обстоятелство прави дисертационния труд актуален.

В увода дисертантът формулира правилно обекта, предмета и целта, както и поставените научни задачи, използваните подходи и методи на изследването.

Обект на изследване е правният режим на банковия надзор.

Предмет на изследването са отрасловоправният характер на банковия надзор като правен институт; банковият надзор като вид юридически контрол; надзорната компетентност, надзорното правоотношение и производство.

Целта на дисертационния труд е да се разкрие правната природа на банковия надзор като вид специализиран административен контрол.

В съответствие с така формулираните предмет и цел на научно изследване дисертантът си е поставил следните пет научни задачи:

- (1) Определяне на мястото на банковия надзор в системата на обективното право, което само по себе си е амбициозна задача като се има предвид комплексният характер на банковата дейност;
- (2) Характеризиране на банковия надзор като юридически контрол;

- (3) Разкриване на съдържанието и целта на надзорната компетентност;
- (4) Разкриване на естеството надзорното правоотношение и надзорното производство;
- (5) Съпоставяне на банковия надзор със сходни правни фигури.

Използваните научни методи са юридически (нормативен) метод, сравнителноправен метод, исторически метод.

Формулирани са няколко подхода на изследване като догматичният, отрасловоправният и системният.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Считам, че основните приноси моменти в дисертационният труд са разглеждането на банковия надзор като правно отношение и като правно производство, както и характеризирането на актовете, издавани във връзка с надзора, като административни. В този смисъл юридическият поглед върху банковия надзор дава възможност да бъдат направени предложения за усъвършенстване на законодателството, каквито се съдържат в дисертационния труд.

Използваната от автора методология му е дала възможност да разработи в пълнота изследвания предмет.

Считам, че са изпълнени поставените научни задачи, с което е постигната и целта на дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В автореферата докторантът посочва следните приноси на дисертационния труд:

- Анализирани е и е критично обсъдена релевантна практика на съдилищата по разглежданата проблематика. Аргументирани са редица предложения *de lege ferenda* с оглед бъдещото усъвършенстване на нормативната рамка.
- Прецизно е разграничено понятието „банкова дейност“, което има публичноправна природа, от понятието „банкови сделки“, което е понятие на частното право. Освен това в дисертацията се доказва, че понятието „банкова дейност“ се използва в законодателството с потесен смисъл от понятието „дейност на банката“.

- Анализирана е фигурата на *квестора* като надзорен орган, включително и характера на неговите актове. Критично е анализирана съществуващата законова уредба и са направени предложения за нейното развитие по отношение на фигурата на квестора.
- Предложен е модел за усъвършенстване на Закона за кредитните институции, с оглед отстраняване на съществуващите в него противоречия и слабости.
- Маркирани са предизвикателствата пред правната теория и съдебната практика, които поражда новата правна уредба, продиктувана от участието на страната ни в Банковия съюз на ЕС чрез т. нар. „тясно сътрудничество“.
- С научно-приложен характер е и прецизното разграничение между компетентността на надзорните органи и гражданската правосубектност на БНБ като юридическа личност. Разграничението дава ясен ориентир кога органите на БНБ действат като държавни органи и участват в административни правоотношения, както и кога действат от името на БНБ като юридическа личност, в които случаи отношенията са на плоскостта на гражданското право.
- Анализирани и обсъдени са спецификите, свързани с издаването на индивидуални административни актове в надзорния процес.

Макар да считам, че формулирането на толкова много приносни моменти в дисертационен труд не е необходимо, приемам направените. Представеният дисертационен труд заслужава да бъде оценен по достойнство. Разгледаните от дисертанта въпроси могат да доведат до подобряване банковия надзор у нас. Настоящият труд е полезен и за студентите. След известна редакция, препоръчвам трудът да бъде публикуван поради неговите качества.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Дисертантът посочва следните публикации по темата на дисертационния труд:

(1) Башов, С. Относно правната фигура на квестора по Закона за кредитните институции. Дайджест „Търговско и облигационно право“, №

6 (2022) - онлайн издание;

(2) Башов, С. Отговорността за вреди по чл. 79, ал. 9 ЗКИ. Търговско и облигационно право, № 9 (2021);

(3) Башов, С. Банковият надзор като специализиран административен контрол. Бизнес и право, № 2 (2020);

(4) Башов, С. Относно понятието „банкова дейност“ според Закона за кредитните институции. Приета за публикуване в сп. Бизнес и право.

(5) Дисертантът е изнесъл научен доклад за понятието „банкова система“ според българското банково законодателство. Докладът е изнесен на годишна научна конференция, организирана на 23.06.2022 г. от ЮФ и Алумни клуба на ЮФ при УНСС по повод 90-годишнината от рождението на проф. д-р Филип Рачев.

Статиите са публикувани в издания, които са познати сред научната общност. Това дава възможност получените от изследването резултати да получат необходимата публичност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът има общ обем от 68 страници с текст на български и английски.

Авторефератът отразява адекватно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на изискванията, установени от практиката, и съдържа основните резултати, постигнати в дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Могат да бъдат направени няколко незначителни забележки към дисертацията, които съвсем не омаловажават положението на труда и постигнатите резултати. Например нито в увода на дисертационния труд, нито в използваната литература е посочена статията с автор научния ръководител на дисертанта, публикувана в сп. „Правна мисъл“, 2017 (1), стр. 81-91.

8. Заключение

Дисертационният труд “Правен режим на надзора върху банковата дейност“ с автор Сюлейман Халимов Башов *съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и вътрешните актове на УНСС.

Дисертационният труд показва, че Сюлейман Халимов Башов притежава необходимите теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята *положителна оценка* за проведеното научно изследване въз основа на рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат и други публикации, както и поради постигнатите резултати и приноси.

Предлагам на почитаемото Научно жури *да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Сюлейман Халимов Башов* по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, в професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Административно право и административен процес“.

Подпис:

PEER REVIEW

By Prof. Ganeta Minkova Minkova, PhD

SU 'ST. KLIMENT OHRIDSKI',
INSTITUTE FOR THE STATE AND THE LAW OF THE
BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES;

Scientific specialty: Administrative Law and Process (Finance Law)

Regarding: Dissertation work for awarding the educational and scientific degree 'PhD' in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, in the professional field 3.6 Law, Administrative Law and Administrative Process at the UNWE.

Reason for submitting the review: Member of the Scientific Jury for the defense of the dissertation work, appointed by Order № 3202/28.11.2022 of the Vice-Rector of the UNWE.

Author of the Dissertation Work: **Suleyman Halimov Bashov**
Title of the Dissertation Work: **Legal Regime of the Supervision over Banking Business**

1. PhD Candidate Information

The PhD candidate Suleyman Halimov Bashov was trained in the PhD program at the Department of Public Law Sciences at the Faculty of Law of the UNWE in the scientific specialty 'Administrative Law and Administrative Process' according to Order № 1477/30.06.2020 of the rector of the UNWE. The training is carried out in full-time form starting from June 2020.

Suleyman Halimov Bashov was born on 5 June 1994. In 2018, he graduated from the Law Faculty of the UNWE with a diploma for excellent grades. In September 2019, he successfully passed the theoretical and practical exam at the Ministry of Justice.

Since 2019 he has been working as a legal advisor, gaining experience in Commercial and Administrative Law.

From the academic year 2021/2022 he teaches seminars as a guest lecturer in Administrative Law to law students from the Law Faculty of the UNWE.

In 2021, Mr. Bashov received the award "PhD Student of the Year" of the UNWE, which is awarded by the Student Council of the UNWE. He has passed all exams of the individual study plan with an excellent grade.

2. General Characteristics of the Presented Dissertation Work

The full length of the dissertation work is 305 standard pages, including the content, a list of abbreviations and a list of bibliography. The sources in the bibliographical reference list are as well as of Bulgarian also of foreign authors. A number of court decisions are also referred to. Footnote citations are 393. It can be concluded that the sources used show a good awareness of the dissertation topic.

The dissertation has a structure containing of an introduction, five chapters with paragraphs and a conclusion. In practice, it is a well-established understanding that a dissertation should contain between three and five chapters. The presented dissertation meets these requirements.

The first chapter is entitled "Banking Supervision in the System of Objective Law". This chapter, together with the second one, which is entitled "Banking Supervision as a Type of Legal Control", has the greatest theoretical significance within the dissertation. The third chapter "Banking Supervision as a Competence" is devoted to the supervisory function over banking activities. In the fourth chapter, "Banking Supervision as a Legal Relationship and a Legal Proceeding", supervision is characterized by typical legal categories. The third and fourth chapters analyze the current legal framework and make proposals for its improvement. A number of judicial acts are also commented on. In the last chapter, 'Distinguishing Banking Supervision from Other Legal Figures', a comparison is made with similar institutions. The conclusion draws findings based on the research conducted.

A search of the Register of Academic Staff and Defended Dissertations, accessed on 4 January 2023, using the key words 'banking' found no results. A search of digital catalog of the National Library of St. Cyril and Methodius,

accessed on 4 January 2023, no results were found using the keywords "banking" and "banking supervision". It should be noted, however, that no results were found for the 1996 work by Prof. Valery Dimitrov's "Introduction to Banking Law. Commercial Banking and its Public Law Framework", therefore, the existence of gaps in the mentioned information systems should be taken into account. In the introduction of the dissertation, the PhD candidate conscientiously cites the works of various legal scholars, which concern particular aspects of the topic of supervision over banking activities. This shows that he is familiar with the achievements made so far in the study of the matter. In general, it can be concluded that there is a lack of comprehensive scientific research on the topic, which circumstance makes the dissertation relevant.

In the introduction, the PhD candidate formulates correctly the object, the subject and the scope, as well as the scientific tasks, approaches and scientific methods used.

The object of research is the legal regime of banking supervision.

The subject of research is the legal-branch nature of banking supervision as a legal institute; the banking supervision as a type of legal supervision; the supervisory competence the supervisory legal relations and proceedings.

The aim of the dissertation work is to reveal the legal nature of banking supervision as a type of specialized administrative supervision.

In accordance with the so formulated subject and scope of scientific research, the PhD candidate has set the following five scientific tasks:

- (1) Determination of the place of banking supervision in the system of objective law, which in itself is an ambitious task given the complex nature of banking;
- (2) Highlighting the distinctive features of banking supervision as legal supervision;
- (3) Disclosure of the content and scope of supervisory competence;
- (4) Disclosure of the nature of the supervisory relations and supervisory proceedings.
- (5) Comparison of banking supervision with close legal institutes.

The scientific methods used are the legal (normative) method, comparative method and the historical method.

Several scientific approaches are formulated such as legal-dogmatic, legal-branch and systemic approach.

3. Evaluation of the Obtained Scientific and Scientific-and-Applied Results

I believe that the main contributions of the dissertation work are the consideration of banking supervision as a legal relationship and as a legal procedure, as well as the characterization of the acts issued in relation to supervision as administrative. In this sense, the legal view of banking supervision enables suggestions to be made for the improvement of legislation, such as those contained in the thesis.

The methodology used by the author has enabled him to fully develop the subject under study.

I believe that the set scientific tasks have been fulfilled, which has achieved the aim of the dissertation.

4. Evaluation of the Scientific and Scientific-and-Applied Results

According to the thesis, the scientific contributions of the dissertation work are the following:

- It has been analyzed and critically discussed the relevant court practice on the issue under consideration. It has been argued proposals *de lege ferenda* with a view to the future improvement of the normative framework.
- The concept of “banking activity”, which has a public legal character, is precisely distinguished from the concept of “banking transactions”, which is of a private legal nature. The distinction provides a guide to judicial practice, which mistakenly confuses two concepts, and from this confusion arise significant practical problems. In addition, the dissertation work proves that the concept of “banking activity” is used in the legislation in a narrower sense than the concept of “activity in the bank”.
- The figure of quaestor (conservator) as a supervisory authority is analyzed, including the nature of their acts. The existing legislation has been critically analyzed and proposals have been made for its development in relation to the figure of the quaestor.

- A model for improving the Credit Institutions Act is proposed, with a view to eliminating the existing contradictions and weaknesses.
- The challenges to the legal theory and judicial practice that arise from the new legal framework dictated by our country's participation in the EU Banking Union through the so-called "close cooperation" are highlighted.
- The precise distinction between the competence of the supervisory authorities and the legal personality of the Bulgarian National Bank as a legal entity is also contribution of applied nature. The distinction provides a clear guideline when the bodies of the BNB act as state authorities and participate in administrative legal relations, as well as when they act on behalf of the BNB as a legal entity, in which cases the relations are on the ground of civil law.
 - The specifics related to the issuance of individual administrative acts in the supervisory process have been analyzed and discussed.

While I do not believe that the formulation of so many contributions in a dissertation is necessary, I accept the points made. The dissertation presented deserves to be evaluated on its merits. The issues addressed by the dissertation may lead to the improvement of banking supervision in our country. The present work is also useful for students. After some editing, I recommend that the thesis be published because of its merits.

5. Evaluation of the Publications on the Dissertation

The PhD candidate indicates the following publications on the topic of the dissertation work:

- (1) Bashov, S. On the legal Figure of the Quaestor under the Credit Institutions Act. Commercial and Obligation Law, 6 (2022);
- (2) Bashov, S. Liability for Damages under Art. 79(9) of the CIA. Commercial and Obligation Law, 9 (2021);
- (3) Bashov, S. Banking Supervision as Specialized Administrative Control. Business and Law, 2 (2020);
- (4) Bashov, S. On the Concept of "Banking Activity" according to the Credit Institutions Act. Business and Law, (accepted for publication).

(5) The PhD candidate presented a scientific paper on the concept of "banking system" according to the Bulgarian banking legislation. The paper was presented at an annual scientific conference organized on 23.06.2022 by the Faculty of Law and the Alumni Club of the Faculty of Law at the UNWE on the occasion of the 90th anniversary of the birth of Prof. Dr. Philip Rachev.

The articles are published in reviews that are well known among the scientific community. This enables the results obtained from the research to receive the necessary publicity.

6. Evaluation of the Synopsis

The total volume of the synopsis is 68 pages with information on Bulgarian and English.

The synopsis correctly reflects the structure and content of the thesis.

The synopsis is developed in accordance with the requirements established by practice for its layout and contains the main results of the research.

7. Critical Notes, Recommendations and Questions

A few minor remarks can be made to the thesis, which do not diminish the work and the results achieved. For example, neither in the introduction of the dissertation nor in the literature used is mentioned the article authored by the dissertation supervisor published in 'Legal Theory' in 2017 (1), pp. 81-91.

8. Conclusion

The dissertation work "Legal Regime of Supervision over Banking Business" authored by Suleyman Halimov Bashov contains scientific and applied results that represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act, the Regulation for the Implementation of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act and the internal acts of the UNWE.

The dissertation work shows that Suleyman Halimov Bashov possesses the necessary theoretical knowledge and professional skills, demonstrating the qualities to independently conduct scientific research.

Because of the this, I express my *positive evaluation* for the conducted research on the basis of the above reviewed dissertation work, synopsis and other publications, as well as because of the achieved results and contributions.

I recommend that the esteemed members of the Scientific Jury *award the educational and scientific degree of “doctor”* in scientific program ‘Administrative Law and Administrative Process’, in the field of higher education 3. Social, Economic and Legal Sciences, in the professional field 3.6 Law professional direction 3.6 Law, *to Suleyman Halimov Bashov*.

Signed: